SKATEBOARDEN

»Surfare på trottoaren – brädor på hjul – skateboarden är här!» – så lyder i fri översättning rubriken i Life Magazine den 5 juni 1964 till en artikel om en ny trend bland surfare i Kalifornien.

Artikeln handlar om den då allt populärare sysselsättningen bland surfare, att förse brädor med hjul för att åka på land. Uppfinningen skulle fungera som ett substitut till surfbrädan när vågorna uteblev eller vattnet var för kallt.

Skateboarden har inte förändrats mycket sedan dess. Den består fortfarande av en bräda, två truckar, det vill säga hjulaxlar, och fyra hjul, även om det både då och nu går att finna andra varianter. Materialet och brädkroppens utformning har förändrats något med tiden. Den främsta förbättringen är hjulen av uretan som Frank Nasworthy introducerade på 1970-talet. De nya hjulen gav en mjukare åkning än de av keramik och stål som var vanliga innan.

Åkandet på brädorna handlade först om att utveckla åkarens surfarförmåga på vatten. Men det nya träningsredskapet kom under 1960-talet att börja leva ett eget liv. Åkare tränade manövrar som inte gick att tillämpa i vattnet och experimenterade med underlag och åkstilar. Istället för att vara en bisyssla för surfare kom brädåkandet att betraktas som en egen sport.

I takt med att antalet skateboardåkare växte, etablerade sig även de första skateboardtillverkarna. Brädorna som först huvudsakligen varit tillverkade i hemmamiljöer började nu standardiseras och tillverkas i större skala.

Året 1965 var en tidig höjdpunkt för skateboardåkandets popularitet i USA, då ett internationellt mästerskap sändes i rikstäckande teve. Samtidigt tog den omfattande livsstilskulturen omkring skateboardåkandet fart. Skateboardtidningar ges ut och den första skateboardfilmen »Skaterdater» har premiär.

Den enskilt mest betydande personen för modern skateboardåkning menar många är Alan Gelfand som 1976 påstås ha uppfunnit tricket *no hands aerial* som numera kallas *Ollie*. Den går ut på att få skateboarden att hoppa upp i luften genom att »poppa», det vill säga trampa ner bakdelen av brädan mot underlaget. *Ollien* skapade förutsättningar för mängder av andra skateboardtrick.

På 1980-talet dök en rad nya skateboardföretag, tidningar och filmer upp på marknaden, ofta producerade av åkarna själva. Skateboardkulturen spreds internationellt i större skala. Sverige upplevde en våg under 1970-talet som växte sig än starkare under 1980-talet. I Norge var skateboardåkning däremot förbjuden mellan 1978 och 1989.

På 1990-talet skedde en lavinartad ökning av intresset för skateboard, en popularitet som hållit i sig. En amerikansk undersökning från 2002 pekar på att det då fanns 18,5 miljoner aktiva skateboardåkare i hela världen. Åkarna är främst yngre män även om medelåldern stiger, då många av de som var unga när skateboarden etablerades har fortsatt att åka. Andelen kvinnor som åker skateboard ökar också, men könsfördelningen inom andra brädsporter som vågsurfing och snowboard är betydligt jämnare.

